

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXV, broj 7

19. veljače 2015.

cijena 200 Ft

**Predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović
pozvala na zajedništvo**

Foto: Hina

4. – 5. stranica

Tradicijsko prelo u Dušniku 6. stranica

Bal s Gašo-bandom 7. stranica

Maškare u HOŠIG-u 10. stranica

Komentar

Dan materinskoga jezika

U svijetu je oko sedam tisuća priznatih materinskih jezika, među njima je i naš hrvatski. Dokument UNESCO-a iz 1970. govori da materinski jezik označuje put ljudskog bića i pomoću njega ono ulazi u društvo, čini svojom kulturu skupine kojoj pripada i postavlja temelje razvoju svojih intelektualnih sposobnosti. Materinski jezik neodvojiv je od naroda jer se tim pojmom koristi određeni narod ili skupina govornika. Prema procjenama, hrvatski jezik po svijetu govori umalo šest milijuna ljudi, među njima su i naši Hrvati u Mađarskoj, njih 16 053 (podatci popisa pučanstva iz 2011.). Prema podacima zadnjeg popisa (2011.), u Hrvatskoj živi umalo 4,3 milijuna stanovnika, od kojih 90,42 % čine Hrvati (umalo 3,9 mil.), a po svijetu živi oko 3,8 milijuna Hrvata. Zbrojimo li, to je 7,7 milijuna, u tom broju smo i mi, Hrvati u Mađarskoj, s brojem od 23 561. Ako uzimamo u obzir prethodni dokument prema kojem je materinski jezik neodvojiv od naroda, onda bi se očekivalo da po svijetu toliko ljudi govori hrvatski jezik, odnosno hrvatski mu je materinski jezik koliko Hrvata i živi. Očekivali bismo da od 3,8 milijuna Hrvata koji žive izvan Hrvatske, svi govore hrvatski jezik, međutim samo 25 % od njih govori ili razumije hrvatski jezik, dakle otprilike 950 tisuća. Kako je to kod nas među Hrvatima u Mađarskoj? Kod nas 16 053 osoba naznačilo je (popis 2011.) da rabi hrvatski jezik u obitelji, a samo 13 716 smatra svojim materinskim jezikom hrvatski. Čudna je ta razlika, dakle 2337 osoba rabi hrvatski jezik u krugu obitelji, ipak ne smatra hrvatski jezik materinskim jezikom. Možda se radi o osobama koje su nehrvatskog podrijetla i sklapanjem braka postale članovi hrvatske obitelji, dakle njima je hrvatski zapravo strani jezik. To bi bilo vrlo pozitivna stvar i pohvalno, da su se trudili naučiti jezik one zajednice u koju su primljeni. Bila bih zadovoljnija ako između broja Hrvata (23 561) u našoj zemlji i brojke onih koji hrvatski smatraju svojim materinskim jezikom (13 716) bila samo tolika razlika, naime u ovom slučaju razlika je 9845, dakle 9845 Hrvata ne smatra hrvatski svojim materinskim jezikom. A što je zapravo značenje materinskoga jezika: materinski jezik prvi je jezik naučen u ranome djetinjstvu izvan formalne nastave. Korijeni toga prvog jezika sa svojom strukturom glasova i gramatike tako su duboki da je njegovo govorenje automatizirano. Ako materinski jezik čini svojom kulturu skupine kojoj pripada, onda je jezik izrazito važan u opstojanju jednog naroda i njegove kulture, jer jezik nije samo sredstvo saobraćaja (komunikacije), jezik su misli, osjećaji, potrebe, dio osobnosti svakog čovjeka. Jezik je najsigurnije poistovjećivanje jedne nacije iako u određenju identiteta, u izricanju svoje samobitnosti nije odlučujući činitelj, to nam dokazuju i podatci popisa pučanstva. Ipak jezikom su ljudi istog naroda povezani gdje god bili, jer on daje samosvojnost i čini dijelom naroda kojem pripadaju. Zaboraviti materinski jezik, znači izgubiti se i iskorijeniti od svoga naroda, kako je i Petar Preradović napisao: „Bez njega si bez imena, bez djedova, bez unuka. U pošasti sjena puka, u buduće niti sjena!“

Beta

Glasnikov tjedan

Žurimo se i trčimo za onim za što mislimo kako se može uhvatiti i zatvoriti u čarobnu kutiju ljudske sebičnosti. I ostati zatvoreno u njoj, ne shvaćajući kako se praši i raspada stari i napušteni pergament. Jer naš svijet beskrajna je «poljana» kojom upravljaju vjetrovi i oluje na koje nismo spremni. I kada u svojoj ljudskoj sebičnosti mislimo kako možemo kupiti i vrijeme, ono nas pretekne i uzalud trčimo za njim. Ovih sam dana u povodu jednog od mnogobrojnih svjetskih dana, svjetskog dana bolesnika, pročitala kako jedino zdravlja i znanja

ogleda u ranom otkrivanju mogućih bolesti, što je, kažu, tajna uspjeha liječenja.

Svjetska zdravstvena organizacija kaže kako nezdrave životne navike izazivaju epidemiju bolesti koje zajedno čine vodeći uzrok smrtnosti u svijetu te su za javno zdravlje znatno veća prijetnja od bilo koje pošasti koju poznajemo.

Od kardiovaskularnih bolesti, dijabetesa i nekih oblika raka umiru milijuni ljudi u svijetu, bez obzira na starosnu dob. Kunu se mnogi kako upravo te bolesti može spriječiti zdrava prehrana, i namirnice biljnoga podrijetla. Nutricionističke udruge kazuju kako je primjereno isplanirana vegetarijanska prehrana zdrava, nutritivno dostatna.

Mnogi mijenjaju upravo svoju prehranu, a sve je više i vegetarijanaca oko nas jer se vjeruje kako je biljna prehrana zdrava, daje vitalnost, ljepotu, vitku liniju i jamči dugi život. Čitam kako je poznato djelo Colina Campbella «Kineska studija», jedno od najopsežnijih studija ljudske prehrane svih vremena, jasno pokazalo kako su ljudi koji su jeli najviše hrane životinjskog podrijetla imali najviše stope raka i kroničnih bolesti te kako je čak i razmjerno malen unos hrane životinjskog podrijetla bio povezan sa štetnim učincima.

I na samome kraju Svjetski dan bolesnika obilježili smo 11. veljače, kada se u Katoličkoj Crkvi slavi spomendan Blažene Djevice Marije Lurdske koju slave u vjeri i nadi zbog njezinih čudesnih ozdravljenja.

Branka Pavić Blažetin

Ovih sam dana u povodu jednog od mnogobrojnih svjetskih dana, svjetskog dana bolesnika, pročitala kako jedino zdravlja i znanja nije nikada dosta. S godinama i iskustvom uvjeravamo se u to. Milijarde ljudi našega ranjivog planeta pati od mnogobrojnih kroničnih i malignih bolesti. Oni koji su bolesni, usamljeni su, i često i ne znamo kako bismo im prišli i pomogli.

nije nikada dosta. S godinama i iskustvom uvjeravamo se u to. Milijarde ljudi našega ranjivog planeta pati od mnogobrojnih kroničnih i malignih bolesti. Oni koji su bolesni, usamljeni su, i često i ne znamo kako bismo im prišli i pomogli. Nemoćni smo. Kronične bolesti čine devedeset posto smrtnosti u zemljama Europske unije, pogađaju najviše pedesetogodišnjake. Podmukle su i simptomi se javljaju kada su bolesti uznapredovale. Malo je educiranih građana koji prepoznaju znakove tijela. Teško ih je i znati i prepoznati u svijetu kada nas svakodnevno iz sata u sat bombardiraju novim i novim vijestima o simptomima, lijekovima... Bolesni su i oni koji trče i oni koji sjede, nema pravila. Ipak naglašava se važnost preventivnosti koja se

PEČUH

Sjednica Predsjedništva SHM-a

Ocjena rada u 2014. godini, planovi i programi

Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, 6. veljače sazvaio je sjednicu Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj, na koju je pozvao i članove Nadzornog odbora. Sjednica je održana u pečuškom Školskom centru Miroslava Krležu, a na dnevnom se redu našlo nekoliko važnih pitanja; raščlamba jesenskih izbora 2014. godine; izvješće o radu i gospodarenju u 2014. godini; plan rada za 2015. godinu; personalna pitanja (o čemu se raspravljalo na dijelu sjednice zatvorenoj za javnost) te «razno».

Uz predsjednika Ostrogonca i dopredsjednika Arnolda Barića, sjednici su se odazvali članovi predsjedništva: iz Baranje Ivan Gugan, iz Podravine (Šomođa) Jozo Solga, iz Bačke Angela Šokac Marković, iz Gradišća Edita Horvat Pauković iz Budimpešte Eva Išpanović, a zalski član Predsjedništva Ladislav Gujaš nije bio nazočan, o svojoj spriječenosti obavijestio je baranjskoga člana Predsjedništva Ivana Gugana, o čemu je on obavijestio nazočne. Od troje članova Nadzornog odbora sjednici je nazočio njegov predsjednik Mijo Štandovar, dok dvojica, Martin Kubatov i Robert Ronta, nisu bili nazočni. Na dijelu sjednice otvorenom za javnost nazočila je i glavna urednica Medijskog centra Croatica (Hrvatski glasnik, Radio Croatica) Branka Pavić Blažetin.

Joso Ostrogonac osvrnuo se na povijest takozvanog sukoba u udruzi Saveza Hrvata u Mađarskoj oko pitanja članstva, što se iskoristilo kao argument pokretanja druge državne liste koalicije «Hrvati za Hrvate», u čemu je ne mala odgovornost članova Predsjedništva Saveza, onih koji nisu na pravi način primili Savezove odluke i Savezov statut. Ocijenio je kako je Savez pobrao golem uspjeh na mjesnim i narodnim izborima sa svojim kandidatima i listama svojih kandidata. Kod sastavljanja lista i redoslijeda imena na njima, bilo je poteškoća, ali bio je to dio političke odluke Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj. Kampanja je bila čista, ali je problem bio kako za kampanju nije dobivena nikakva državna potpora, što je golemo opterećenje bilo za civilnu udrugu. Našli su se načini i sponzori, ali bilo je veoma teško. Posebno je zahvalio na korektnosti u praćenju kampanje koja je vid-

ljiva na stranicama Hrvatskoga glasnika te radijskim emisijama internetskog Radija Croatice dviju medijskih platformi Medijskog centra Croatica.

Mnogo smo radili na utemeljenju hrvatskih samouprava na mjesnoj, regionalnoj i državnoj razini, i ja sam zadovoljan reče predsjednik Joso Ostrogonac. Dvadeset tisuća i 444 glasa, od čega 12 005 na mjesnoj razini osvojili su kandidati Saveza Hrvata u Mađarskoj, 3793 glasa osvojile su teritorijalne liste Saveza Hrvata u Mađarskoj, a 4646 glasova osvojila je državna lista Saveza Hrvata u Mađarskoj. Na mjesnoj razini osvojeno je 250 mandata, na teritorijalnoj 28 mandata, a na državnoj razini 15 mandata. S osvojenih 15 mandata na državnoj listi Savez Hrvata u Mađarskoj dao je između svojih mandata predsjednika HDS-a, zamjenika predsjednika i članove HDS-ovih odbora. Velik je to uspjeh, a Savez svoju ulogu kani jačati i preko HDS-ova političkog djelovanja (u kojem ima većinu, 15 od 32 zastupnika) i u nastupajućim godinama, i to razvojem HDS-ove institucionalne pozadine.

U tijeku je izradba izvješća o radu i financijama za 2014. godinu te plan rada i plan proračuna za 2015. godinu, o čemu će biti riječi na sljedećoj sjednici. Savez je predao natječaj za djelatnost kod Ministarstva ljudskih resursa, a razmatraju se još neke natječajne mogućnosti kako bi se dobila potpora za ostvarivanje dijela programa. Planiraju se tri središnje državne priredbe, svečana sjednica prigodom 25. obljetnice utemeljenja Saveza Hrvata u Mađarskoj u Sambotelu, Državni dan Hrvata u suorganizaciji s HDS-om ove godine u Barči, te gastronomsko-kulturni dan u Tukulji. Godišnja skupština članstva planira se pred ljeto, najviše je članova Saveza Hrvata u Mađarskoj iz Podravine (Šomođ) i Bačke. Čulo se kako onih koji su uplatili članarinu ima 350-ak pojedinačnih članova i osam udruga članova.

Među «raznim» spomenulo se i pitanje dviju zaklada, Zaklade Zornica koju je svojedobno (1992.) utemeljio Savez Hrvata, te Zaklade Zornica nova, na čiji je osnivački dokument stavio potpis predsjednik Saveza Hrvata, a bilo je riječi i o zakladi (fonderu) za pomaganje vjerskog života u Zali, koju je utemeljio također Savez

Hrvata početkom devedesetih godina (1992.). Trebalo bi napokon raščistiti status spomenutih zaklada i pitanja koja se javljaju u svezi s njima, kazano je na predsjedništvu Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Saznajemo kako je na zatvorenom dijelu sjednice glede personalnih pitanja postavljeno pitanje delegiranja člana Saveza u Croaticin Nadzorni odbor. Savez u spomenuti Nadzorni odbor može delegirati jednoga od njegovih triju članova. Do sada je Savez u Croaticinu Nadzornom odboru zastupao Ivan Gugana koji je izborom HDS-ova predsjednika došao u sukob interesa, stoga ne može dalje obavljati zastupstvo. Čuli smo kako će Predsjedništvo odlučiti tko će nadalje zastupati Savez u Croaticinu Nadzornom odboru. Čuli smo kako treba izabrati i novoga člana Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj, na mjesto dosadašnjega predstavnika Baranje u Savezovu Predsjedništvu, koji je bio u osobi Ivana Gugana.

Branka Pavić Blažetin

KAPOŠVAR – Predsjednik Zemaljskog društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva Marko Kovač sazvaio je godišnju skupštinu Društva za 21. veljače 2015., s početkom u 11 sati, sa sljedećim dnevnim redom: izvješće o radu i financijsko izvješće o 2014. g., razmatranje pristiglih molba za članstvo, biranje novog čelnika, plan rada i proračun za 2015. g. Ne bude li kvoruma, Društvo će na istome mjestu, u isto vrijeme i s nepromijenjenim dnevnim redom u 11.30 sati održati sjednicu.

LETINJA – Taj grad i međimurski grad Prelog prije nekoliko godina potpisali su sporazum o međusobnoj suradnji, a ostvarili su i nekoliko zajedničkih projekata. Kako bi se nastavila suradnja na polju gospodarstva i turizma, letinjski gradonačelnik Szilárd Farkas primio je preloškoga gradonačelnika Ljubomira Kolareka na sastanak gdje se raspravljalo o zajedničkom kandidiranju projekta u programu „Europa za građane“.

Inauguracija

Predsjednica Grabar-Kitarović u poslanici pozvala na zajedništvo

ZAGREB, 15. veljače 2015. (Hina) – Nova predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović pozvala je, nakon polaganja predsjedničke prisega, sve građane da se ostave povijesnih ideoloških podjela, po uzoru na pomirbu pod vodstvom prvoga hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana, a zahvalila je i svojim prethodnicima Stjepanu Mesiću i Ivi Josipoviću te najavila da će surađivati s njima, na dobrobit države.

«Pozivam sve nas u Hrvatskoj da ostavimo povijesti naše podjele i zablude. Samo zajedništvom cijeloga naroda možemo izgraditi bolju Hrvatsku. Natječimo se idejama, rješenjima i inovacijama, a ne povijesnim ulogama naših roditelja ili djeđova. Ideološkim podjelama nećemo ostvariti bolji život, niti ćemo biti bolji ljudi. Samo ćemo produbiti stare podjele i stvoriti nove sukobe koji nikada nikome nisu donijeli dobro. Kao što je predsjednik Tuđman pomirbom podijeljenoga hrvatskoga nacionalnog bića stvorio preduvjete za uspostavu hrvatske države, tako i mi danas novim hrvatskim zajedništvom moramo otvoriti novu stranicu naše bolje budućnosti. Tražimo bolji život u budućnosti, a ne u prošlosti», poručila je predsjednica u inauguracijskom govoru.

Zahvalivši dvojici bivših predsjednika na doprinosu u izgradnji hrvatske demokracije, poručila je kako se neće ustručavati pitati ih za savjet jer, kako kaže, svojim se različitostima moramo koristiti za dobrobit države. Predsjednica se prisjetila i svih koji su dali život za domovinu, a posebnu zahvalnost iskazala je Franji Tuđmanu, predvodniku povijesnog pothvata stvaranja moderne hrvatske države i njezinu utemeljitelju.

«Izbori su iza nas. Hrvatska se još jednom potvrdila kao demokratska i uređena država. Sve naše razlike koje su došle do izražaja i tijekom kampanje, već od danas moramo pretvoriti u našu snagu. Bit ću predsjednica svih hrvatskih građana, bez obzira na političko opredjeljenje, etničku, vjersku i spolnu orijentaciju i pripadnost. Beskompromisno ću štiti socijalno najugroženije», poručila je Grabar-Kitarović.

Građanima je obećala da će biti njihov glas te da će dati sve od sebe da Hrvatska bude bogata država, iz koje mladi neće odlaziti, u kojoj će se radati više ljudi nego što ih umire te u kojoj će «naši ljudi u zlatnoj životnoj dobi uživati plodove svoga rada».

«Ako pogriješim, a onaj tko radi, taj i griješi, imat ću snage priznati i ispraviti pogrešku. Ipak, svi smo mi samo ljudi. No

odgovorno tvrdim, nikada neću učiniti ništa protiv hrvatskih nacionalnih interesa», obećala je predsjednica.

Za izlazak iz recesije nužan konsenzus

Podsjetila je da je Hrvatska već šest godina u gospodarskoj krizi te ocijenila kako teški poremećaji traže žurno i usklađeno djelovanje svih sastavnica državne vlasti, kao i sindikata i poslodavaca.

«Nalazimo se u trenutku koji traži široki nacionalni konsenzus oko ključnih pitanja. Nema ni prostora ni vremena za podjele. Snagu za postizanje takve vrste zajedništva već smo pokazali u nekoliko bitnih trenutaka tijekom protekla dva desetljeća. Krajnje je vrijeme da se i u savladavanju gospodarske krize izdignemo iznad pojedinačnih i stranačkih interesa. Vrijeme je da se okrenemo budućnosti i da provedemo promjene koje je nemoguće odgađati. Valja nam prestati živjeti od novca posuđenog od budućih generacija», naglasila je.

Kao strateški nacionalni interes istaknula je stvaranje novih radnih mjesta, te poručila kako je u tomu ključna privatna inicijativa. Založila se za nultu stopu tole-

rancije na korupciju i pozdravila sve aktivnosti nadležnih ustanova u iskorjenjivanju te pošasti. Upozorila je da se pritom ne smije stvarati protupoduzetnička klima.

Vladu je pozvala da učini sve kako bi poreznom politikom motivirala poduzetničku klimu i time potaknula snažniju privatnu inicijativu. «Moramo poticati nadmetanje poslovnih ideja i graditi pozitivno ozračje, koje će rezultirati novim poslovnim projektima», kazala je predsjednica, a kao poželjnu stratešku orijentaciju istaknula je usmjerenost prema obiteljskom gospodarstvu, obrtništvu, malom i srednjem poduzetništvu, inovacijama te primjenama čiste tehnologije. «Postanimo napokon istinski svjesni komparativnih prednosti ove prekrasne zemlje i počnimo ih odgovorno, ali i odlučno koristiti», pozvala je Grabar-Kitarović.

Naglasila je važnost gospodarske diplomacije u traženju novih tržišta, te poručila kako će osobno biti prvi gospodarski diplomat Hrvatske. «Prije svega, moramo bolje iskoristiti članstvo u Europskoj uniji kao i sporazume o slobodnoj trgovini, kako bismo izvoznicima otvarali i nova netradicionalna tržišta», reče predsjednica.

Istaknula je važnost doličnog obrazo-

vanja, razvoja znanosti i istraživačkog rada te nužnost definiranja glavnih odrednica razvoja države. «Moramo napokon definirati glavne odrednice svojega razvitka, početi istinski vjerovati u održivi razvoj i biti svjesni što on uistinu znači – razvoj koji vodi računa o okolišu, ali istodobno ostavlja prostor za napredak i rast. Učimo od onih koji su uspješno zaštitili i vlastiti okoliš i vlastitu baštinu, i otvorimo vrata razvoju», poručila je predsjednica te pozvala na jače napore u privlačenju sredstava iz fondova EU.

Moderne i dobro opremljene Oružane snage jamac stabilnosti

Kao vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Republike Hrvatske, ocijenila je kako članstvo u NATO-u Hrvatskoj jamči sigurnost, ali da su najbolji jamac sigurnosti moderne i dobro opremljene hrvatske Oružane snage. «Hrvatska je miroljubiva zemlja i nikada nikome neće biti prijatelj, no suvremeni svijet donosi sasvim nove izazove, poglavito rastući međunarodni terorizam. Snažne oružane snage jamac su stabilnosti i čuvar demokratskih vrijednosti», ocijenila je Grabar-Kitarović pozdravljajući hrvatske vojnike i vojnike u mirovnim misijama diljem svijeta, koji su, ističe, ponos Hrvatske.

Poručila je i kako se ne smije podcjenjivati ozbiljnost zabrinjavajućeg razvoja događaja u međunarodnim odnosima. «Neprestance izbijaju novi ratovi i sukobi. Svjedočimo urušavanju dosadašnjeg poretka na mnogim stranama svijeta», upozorila je predsjednica te poručila kako Hrvatska ima svoj stav, svoju politiku i svoje interese. «Njih ćemo aktivnije zastupati. Za njih ćemo se zalagati i boriti na svim razinama bez zadržke», poručila je.

Nastavak suradnje sa susjedima, EU-om i NATO-om

Kad je riječ o vanjskoj politici, najavila je nastavak suradnje sa susjedima i saveznicima u EU i NATO-u, a kao strateški interes navela je uključivanje cijeloga prostora jugoistočne Europe u europske i euroatlantske integracije. «Svaka druga opcija može voditi obnovi crta podjela i razdvajanja», uvjeren je Grabar-Kitarović.

«Želim da države jugoistočne Europe postanu članice europske obitelji i u tom pogledu pružamo ruku suradnje. Očekujem da sa susjedima napokon riješimo ot-

Predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović i predsjednik Mađarske János Áder tijekom bilateralnog sastanka u palači Dverce, nakon inauguracijske ceremonije održane na Trgu sv. Marka u Zagrebu

vorena pitanja poput graničnih sporova, a u odnosima sa Srbijom posebno mjesto imat će status nestalih u Domovinskom ratu, kao i međusobna zaštita prava manjina. Nacionalne manjine bogatstvo su Hrvatske. Razvijat ću i štiti njihova prava, ali i promicati prava Hrvata u susjednim državama», poručila je.

Kao poseban vanjskopolitički cilj navela je zaštitu Hrvata u BiH, koju vidi kao državu triju jednakopravnih konstitutivnih naroda: Bošnjaka, Srba i Hrvata.

Posebno se obratila iseljeništvu. «I vi ste Hrvatska i nikada neću dopustiti da bilo tko zanemari vašu ulogu i doprinos u stvaranju hrvatske države. Vi ste važna poveznica Domovine sa svijetom, ali i naša bitna sastavnica koja će i dalje pridonositi našem nacionalnom razvitku. Vrata Hrvatske širom su vam otvorena. Vaše znanje i iskustvo dragocjeni su Domovini. Na nama u Hrvatskoj obveza je pružiti vam iskrenu i stvarnu priliku za ulaganja, obrazovanje i povratak», poručila je.

Važnost tradicije, obitelji i vjere

Kao prva hrvatska predsjednica, istaknula je kako je ponosna što je hrvatsko društvo napravilo civilizacijski iskorak i za predsjednicu izabralo ženu te najavila da će pažljivo pratiti poštovanje Ustava koji ravnopravnost spolova svrstava u najviše vrednote ustavnog poretka.

Najavila je da će u predsjedničkom mandatu posebnu pozornost posvetiti mladima, koje vidi kao predvodnike no-

voga hrvatskog zajedništva, a ističe i vrijednost tradicije.

«U ovom svečanom trenutku želim istaknuti i važnost naše kulture, tradicije, obitelji i vjere. Te sastavnice kroz povijest su očuvale našu samobitnost», kazala je predsjednica.

Obećala je kako će se svojim ustavnim ovlastima koristiti ina dobrobit svih u Hrvatskoj te kako će se voditi domoljubljem, uključivošću, poštovanjem i zaštitom nacionalnih interesa.

Ponovila je kako nema razloga da Hrvatska ne bude bogata zemlja. «Mi smo pobjednički narod, postojan narod, vrijedan narod. Nema toga što mi ne možemo postići kad smo jedinstveni. Vjerujem u te, zemljo moja hrvatska», zaključila je svoj inauguracijski govor nova predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović.

Tekst i foto: HINA

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete pri Ministarstvu ljudskih resursa, 17. ožujka u 10 sati, u Croaticinim prostorijama bit će Državno natjecanje srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti. Nakon pismenoga dijela nadmetanja, pravo na sudjelovanje u završnici stekla su četiri gimnazijalca. Njihove će odgovore ocijeniti: predsjednica Tímea Bockovác te članovi Prosudbenog odbora Tomislav Krekić i Stipan Karagić. Natjecanje provodi hrvatska referentica Zavoda Magdalena Šibalin Kühn.

Tradicijsko prelo u Dušniku

Hrvatski dan – putovanje kroz vrijeme od stare do nove postojbine

već uobičajeno Racko prelo koje je uljepšano stihovima Glas harmonike što ih je kazivao Petar Jakšo, nastupom plesne skupine „Dušenići“ i zabavnim natjecanjem u krunjenju kukuruza. Za dobro raspoloženje pobrinuo

govine, Slavonije, Bačke do Mađarske, Kalače, Dušnoka i okolnih naselja, te bogat kulturni program, od dalmatinskih do bunjevačkih, rackih i šokačkih pjesama i plesova, osmislili su voditelj dušnočke kablovske televizije László Szógyi i učiteljica hrvatskoga jezika Silvija Varga. KUD «Dušenići VIR» izveo je dalmatinske, izvorni pjevački zbor slavonske i mađarske pjesme, Pjevački zbor «Biser» splet slavonskih plesova, KUD «Dušenići MALIŠANI» slavonske i bunjevačke koreografije, a dušnočka dječja i omladinska plesna skupina «Hétszínvirág», koja djeluje u sklopu kalačke Osnovne umjetničke škole Ferenc Liszta, satmarske mađarske plesove. Pjevački zbor «Pravi biser» izveo je domaće hrvatske pjesme, KUD „Dušenići

VIR“ bunjevačke plesove i moderne hrvatske pjesme. Na kraju programa sudionicima i okupljenima zahvalio je načelnik Petar Palotai, a sudionici su na pozornici zajedno otpjevali domaću pjesmu *Na Hatíću zeleni se...* Nakon programa goste je zabavljao domaći orkestar «Zabavna industrija».

U suorganizaciji Seoske i mjesnih narodnosnih samouprava, od 28. siječnja do 7. veljače organizirano je tradicijsko Racko prelo, koje se od početaka priređuje s glavnim ciljem prikazivanja dušnočkih običaja, i to sudjelovanjem hrvatskih i mađarskih kulturnih udruga, putem starih predmeta i njihove uporabe, nadalje sadržajnih zimskih večeri za mještane i njihove goste. Programi su održavani svake večeri u mjesnom domu kulture. Prelo je 28. ve-

ljače otvorio dogradonačelnik János Berta, a osim hrvatskih i mađarskih pjesama i plesova kazivanjem stihova *Svi na prelo* uljepšala ga Ema Bakula, učenica 5. razreda. Tijekom večeri članovi Pjevačkoga zbora „Pravi biser“ i Izvornoga pjevačkoga zbora okupljene su gostili pokladnim fancima. Sutradan je priređena narodnosna večer hrvatske, njemačke i romske zajednice na kojoj su uz domaće izvođače nastupile i gostujuće skupine, među njima kalački Ženski pjevački zbor „Ružice“ i bačinski HKUD „Vodenica“. Pred početak programa svečano su proglašeni rezultati III. dušnočke rakijade.

Trećega dana, 31. siječnja, priređeno je

predsjednica Hrvatske samouprave Matija Mandić Goher, ujedno voditeljica Izvorne pjevačke skupine, tom su prigodom dušnočki Hrvati svojevršnim putovanjem kroz vrijeme prikazali doselidbu, povijest, kulturu i svoje starodrevne običaje. Večer uz projekciju fotografija prekrasnih krajolika od Hrvatske, Dalmacije, preko Bosne i Herce-

se domaći orkestar „Zabavna industrija“, pa je zabava s plesovima u kolu potrajala do zore. Prve večeri u veljači, u mjesnome Zavičajnom muzeju priređena je večer priče, uz kazivanje proze.

Već po običaju, ove godine, 6. veljače, priređen je i Hrvatski dan čiji je pokrovitelj bio seoski načelnik Petar Palotai.

Kako nam uz ostalo reče

se domaći orkestar „Zabavna industrija“, pa je zabava s plesovima u kolu potrajala do zore. Prve večeri u veljači, u mjesnome Zavičajnom muzeju priređena je večer priče, uz kazivanje proze. Već po običaju, ove godine, 6. veljače, priređen je i Hrvatski dan čiji je pokrovitelj bio seoski načelnik Petar Palotai.

Dvotjedno tradicijsko prelo završeno je 7. veljače lovačkim balom.

S. B.

Foto: snasz-kopri (dusnok.hu)

PEČUH

Bal s Gašo-bandom

U Pečuhu je održan i drugi ovogodišnji Hrvatski bal. Nakon njega, u organizaciji Roditeljske zajednice hrvatskoga vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže, 6. veljače održan je Hrvatski bal u organizaciji Pečuškog ogranka Matice hrvatske, Hrvatske samouprave grada Pečuha i Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj. Prvi put se u svojoj povijesti Hrvatska samouprava grada Pečuha našla u ulozi organizatora Hrvatskoga bala, kojoj se pridružila i ustanova Hrvatske državne samouprave Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj, nastavljajući se na organizaciju pečuških hrvatskih balova koje je prije nekoliko godina započeo Pečuški ogranak Matice hrvatske. I tako se skupio trojac koji je stao iza organizacije Hrvatskog bala održanog u Hotelu Laterum, te okupio 170-ak gostiju.

Bal je u ime organizatora otvorio Stjepan Blažetin, a goste je pozdravio i predsjednik pečuške Hrvatske samouprave Ivan Gugan.

Bal je ovo ne tako duge tradicije, ali je uz neke poteškoće održavan već nekoliko godina, lani je izostao, ali smo sada skupili zajedničke snage i nastavljamo započetu tradiciju Pečuškog ogranka Matice hrvatske, u suradnji s Hrvatskom samoupravom grada Pečuha i Kulturno-prosvjetnim centrom i odmaralištem Hrvata u Mađarskoj. Premda nas je vrijeme „prevarilo“, okupilo nas se dosta i orkestar je izvrstan te nas očekuje tek zabava za koju smo sami odgovorni, a snijega ima dovoljno, pa ako želimo, poslije ponoći možemo praviti i snješka, kazao je Stjepan Blažetin, predsjednik Pečuškog ogranka Matice hrvatske. Goste bala pozdravili su i generalna konzulica Vesna Haluga, Fideszov parlamentarni zastupnik Péter Csizi i HDS-ov predsjednik koji je i predsjednik pečuške Hrvatske samouprave Ivan Gugan.

Za bogatu tombolu i besprijekoran scenarij bio je

zadužen Jozo Hari, zastupnik pečuške Hrvatske samouprave, Fideszov zastupnik u pečuškoj gradskoj Skupštini, predsjednik Narodnosnog odbora grada Pečuha, voditelj Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj. Svakoga gosta dočekao je i odveo do stola i poželio mu dobru zabavu. Vrijeme nas je pomalo smelo, ali od očekivanih gotovo su svi unatoč nevremenu došli. Planiramo i nadalje akcije radi okupljanja Hrvata koji vole koncerte, balove i neobvezatna druženja, nova priredba nas očekuje 24. travnja u pečuškoj Športskoj dvorani Dezsőa Laubera. Bit će to prva Kobasicijada, uz promidžbu i kušanje „hrvatskih kobasica“ iz svih hrvatskih krajeva u Mađarskoj, uz izvrsnu glazbu i zabavu, u čemu će nam pomoći Slavonia-band i vjerojatno i Gašo-band. Mislim kako smo i danas napravili dobar posao iznad naših očekivanja, a raspoloženje je, kao što vidite, izvrsno, reče Jozo Hari.

Imamo li dobre programe, možemo pokrenuti ljude jer oni vole pjesmu ples i podobru hranu, pokazuju to i priredbe koje smo napravili u 2014. godini. Spomenimo samo glazbeno-scenski spektakl Lijepom našom, potom Thompsonov kon-

cert i ovogodišnji Božićni koncert u koncertnoj dvorani uz Gorana Karana.

Među gostima bala bili su i hrvatski parlamentarni glasnogovornik Mišo Hepp,

Kako bi se sve odvijalo u redu, ponajviše se brinuo zastupnik pečuške Hrvatske samouprave, voditelj KPC Hrvata u Mađarskoj Jozo Hari (na slici u društvu svoga prijatelja).

vidjeli smo i predsjednika Rusinske državne samouprave, pečuškog dogradonačelnika, znatan broj HDS-ovih zastupnika i vanjskih članova, jednako kao i Odbora te voditelja tvrtka i ustanova Hrvatske državne samouprave, voditelja Ureda HDS-a, djelatnike Ureda HDS-a, predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj i mnoge druge...

Gašo-band bio je, kao i uvijek, izvrstan, oni koji su kupili tombolu i bili sretne ruke, imali su i za ponijeti kući, a glavnu nagradu bala, četverodnevni polupansion u vlašićkom „Zavičajju“, sretnoj dobitnici Gabiki Kovač uručio je u ime darovatelja Hrvatske državne samouprave HDS-ov predsjednik Ivan Gugan.

Gašo-band

Branka Pavić Blažetin

Jubilarni Hrvatski bal Kemljancev

Hrvatski bal u Kemlji sam po sebi je atrakcija u ovom naselju jer je jedini bal u mesopustu. Ovoljetna zabava je bila 7. februara, u subotu, u Kulturnom domu jubilarna, pokidob su mjesni Hrvati i njevi gosti skupadošli po 35. fešti uz hrvatsku muziku i tradiciju.

Marija Nović-Štipković, predsjednica kemljanske Hrvatske samouprave

– Najveće nam je veselje danas da su na naš bal konačno došli u velikom broju i mladi ljudi – je istaknula prilikom svečanoga govora Marija Nović-Štipković, predsjednica Hrvatske samouprave u Kemlji, ka je i glavna organizatorica ove fešte sa svojim zastupnici i zastupnicami. Med časnim gosti su bili nova načelnica Kemlje Gizella Eller, a i brojni zastupnici mjesne Samouprave, ter na čelu Joška Tolnaija, predsjednika Hrvatske samouprave u Starom Gradu, i Hrvati su došli i iz bližnjega varoša, kot i Bizonjci. Kako se je negda davno svenek organizirao maskenbal u ovom naselju, člani i članice jačkarnoga zbora Mali Dunaj, vjerni toj tradiciji, oblikli su se u razne maškare i tako su razveselili

sa svojim jačkarnim programom sve nazočne. U drugom jačkarnom bloku pak je publiku zabavljala jedna mlada pjevačica iz Slovačke. Ljetos folkloriši «Konoplja» nisu nastupali u balu, tako mirno moremo reći da je zaistinu falila njeva produkcija iz programa. Petroviski svirač Janoš Timar je jur lani angažiran za kemljanski Hrvatski bal, a i ovput nije razočarao svoje gostodavatelje ter je skoro prez pazov zabavljao svu noć cinjenu publiku. Pred polnoći su iz jedne druge priredbe

Starogradski tamburaši

dospili i Starogradski tamburaši ki su svojim dvojezičnim repertoarom još jednoč zakurili svim plesačem. Ovput je toliko bilo vridnih tombolov da su jedva zašli na kraj pukanju, a glavna nagrada je bila televizor ter bicikljin. Već od dvisto ljudi je bezbrižno mulatovalo te kemljanske noći, a bili su neki mladi toliko aktivni da su jur i za dođuće ljetu konkretno rezervirali stol za vlašće prijateljsko društvo.

Tiho

I najmladja generacija posjetila je bal

Jačkarni zbor „Mali Dunaj“

Trenutak za pjesmu

ako se već mora

angažman se traži
i ruka u zraku
parola i usklik
na svakom koraku

angažirat ću se
ako se već mora
za larpurlatizam
s kopna i mora

čitat ću vam pjesme
i suhe i vlažne
pa nek netko kaže
da su mu nevažne

Krešimir Bagić

„Kitica“ sve ljepše svira

Riječ „kitica“ na kajkavskom narječju znači buket cvijeća, no u Keresturu ta riječ znači i „buket“ tamburaša, naime keresturski tamburaški sastav koji okuplja svirače od male djece do odraslih, djevojčice i dječake, upravo je kao jedan šareni buket s manjim i većim, crvenim, bijelim i plavim cvjetovima. Zasada osamnaest „cvjetova“ krase taj buket, tj. Tamburaški sastav „Kiticu“, ali uskoro će ih biti više, obećala je ravnateljica keresturske Osnovne škole „Nikola Zrinski“ Anica Kovač, koja vodi tamburaše, a umjetnički im je voditelj Žolt Trojko, nastavnik glazbene kulture.

Na tamburaškoj probi

Dok sviraju keresturski tamburaši i pratimo ručice mladih koji sviraju sa svojim nastavnicima, nekako osjećamo sklad koji bismo voljeli osjećati u svakoj školskoj ustanovi između nastavnika i djece, jer u tome sastavu svi su članovi ravnopravni, svatko podjednako pridonosi uspjehu. U tamburaškom sastavu najvjerniji su svirači dr. Erika Rac, nastavnica hrvatskoga jezika i tjelesnog odgoja, i ravnateljica Anica Kovač, koje su uzele truda da u svojim zrelijim godinama započnu učiti tamburicu. Malo su za to „krivi“ i drugi, reče ravnateljica:

– Jednom su kod nas bili nastupati mali tamburaši iz Koljnofa, dvadesetero djece je sviralo na pozornici, i to je bilo nešto prekrasno. Tada sam odlučila da ću i ja sve učiniti za to da i u našoj školi ima toliko tamburaša. Blizu smo cilju jer trenutno u Tamburaškom sastavu ima ih osamnaestero, do kraja školske godine bit će nas dvadesetero, jer u pripravnoj skupini ima vrlo nadarene djece. – s radošću reče gđa Kovač.

Naravno, nije to nastalo preko noći, nego ima već i osam godina kada je kres-

turska škola sudjelovala u jednom europskom Phare/CBC projektu zajedno s prijateljskom ustanovom iz Hrvatske, iz Kotoribe. Tada je u okviru projekta kupljeno nekoliko glazbala i započeto učenje tam-

burice skupa s kotoripskim partnerima, organizirane su zajedničke probe. Pomoću sredstava sljedećeg europskog projekta IPA za prekograničnu suradnju 2008. g. broj glazbala je povećan, danas njihova vrijednost dosegne više milijuna forinti, tako se proširio i broj svirača. Za umjetničko vođenje prihvatio se Žolt Trojko, nastavnik glazbene kulture, a sredstva za podučavanje godinama je izdvajala mjesna Hrvatska samouprava. Danas se tamburica podučava u okviru kružoka, a materijalna sredstva za to osigurava kaniški Obrazovni okrug. Tjedno jedanput se održavaju probe, dva sata vježbaju, ali kada je nastup, onda nastavnice još posebno vježbaju nakon nastavnih sati, gotovo svaki dan. Najomiljenije su pjesme hrvatskih zabavnih sastava, ali najviše se sviraju pučke pjesme svih hrvatskih regija u Mađarskoj, na taj način članovi se upoznaju i s glazbenom kulturom Hrvata. Kako nam reče ravnateljica keresturske škole, biti tamburaš u Keresturu, danas je već prestiž, roditelji prilikom upisa u školu interesiraju se na koji način mogu i njihova djeca učiti tamburicu, i to je vrlo velik uspjeh.

beta

„Kitičini“ tamburaši još 2011. godine

Maskenbal u HOŠIG-u

Svjetsko putovanje

U predvorju budimpeštanske Hrvatske škole 12. veljače priređen je tradicionalni školski maskenbal. Na priredbi su sudjelovali polaznici od 1. do 8. razreda osnovne škole. Koliko se brzo mijenja svijet oko nas, ogleda se i na takvim manifestacijama. Dok se nekada „samo“ mimohodilo u maskama, danas već se izvode zadivljujuće plesne koreografije. Ozračje u školskoj auli toga se dana nadmetalo s onim u Rio de Janeiru ili Riječkim karnevalom. Oda birom glazbe i izvedbom plesne koreografije proputovali smo cijeli svijet od Zagreba do New Yorka. O temi da i ne govorimo, retro 80-ih, crtani film „Madagascar“, marionetske figurice ili krvoločni vampiri.

Program su otvorili prvšači s mambo plesom, koji je uvježbala odgajateljica Anita Ritgasser. Crtani film „Madagascar“ nikoga nije ostavio ravnodušnim, pogotovo pjesma „I like to move it“, na koju su se s veseljem gibali polaznici drugoga razreda pod vodstvom žirafe ili odgajateljice Kristine Kirhoffer. Pjesmu „Boogie Shoes!“ i retro stil odabrali su razrednica Monika Režek i treći razred. Učiteljica Snježana Baltin i četvrti razred poveli su nas u brazilsku noć, plesali su na Severininu uspješnicu „Noći u Brazilu“. Peti je razred s nastavnicom Dorom Grišnik sastavio koreografiju na veliki hit Michaela Jacksona „Thriller“. Začetnik rapa MC Hammer i pjesma „U Can't Touch This“ našli su se na programu šestoga razreda i nastavnice Ma-

Krafne po domaćem receptu

Osmašima je pobjedu donijela koreografija na pjesmu „That Power“.

Prvšači u iščekivanju rezultata

rijane Jakošević. Pjesma Katy Perry „Firework“ susrela se s marionetskim figurama sedmoga razreda. Ples je s učenicima uvježbala razrednica Žuža Molnar. Osmaši s razrednicom Ritom Grbavac virtualno su doveli u aulu Justina Biebera te zaplesali na „That Power“. Bilo je lijepo vidjeti kako su zajedno s učenicima plesale Kristina Kirhoffer, Dora Grišnik, Marijana Jakošević i Rita Grbavac, razrednice koje rado sudjeluju i na nadmetanju HOŠIG traži zvijezdu.

Ocjenjivački sud, prvi tajnik Hrvatskoga veleposlanstva u Budimpešti Berislav Živković, maturantice Ana Gal i Klaudia Deli te studentica, bivša polaznica škole Dorotea Perak, odista nisu imali lak zadatak. „Imali smo jako težak zadatak. To vidim iz godine u godinu da su skupine sve pripremljenije, sve bolje i sve uvježbanije. Zadali su si snažne plesne točke, svaka scenografija imala je snažan ritam i uistinu nam je bilo teško izabrati one koji su najbolji“ – reče nam g. Živković. U kategoriji 1. – 4. razred pobjedničku su koreografiju otplesali prvšači, potom je slijedio drugi, četvrti i treći razred. U kategoriji 5. – 8. razred palmu su ponijeli osmaši, zatim su šesti, sedmi i peti razred. Sve su skupine dobile spomenicu i pojedinačno čokolade. Nagrade je osigurala Hrvatska samouprava VII. okruga, na čelu s predsjednicom Katicom Benčik i roditelj Neli Szabó. No veselici još nije kraj jer su u Đačkome domu pod vodstvom Jelice Kőrösi i kuhara Zorana Krekića učenici pripremali ukusne krafne.

I ovom su prigodom zajednički disale plesne družine, nastavnici i, ne u posljednjem redu, mnogobrojna publika. Čestitka svima za nezaboravno veselje! Budimpeštanski je HOŠIG i toga dana dokazao kako ima spretni i darovite učenike, te skladan nastavnički kolektiv.

Kristina Goher

Maškare u budimpeštanskome Hrvatskom vrtiću

Pokladna zabava nije zaobišla ni budimpeštanski Hrvatski vrtić, pa su 13. veljače u predvorju vrtića priređene maškare i otvoreni dan. Roditelji i djelatnice pripremile su kolače, sendviče i sokove, a djecu i njihove roditelje zabavljao je školski sastav. Pjesmom i plesom proslavile su se poklade.

Kristina Goher

Foto: HOŠIG

Završna priredba «Prave kopče»

Medjunarodni trening Leaderovih grup u Koljnofu

„Jantarska cesta nikada ne prestaje očaravati prolaznika, kad god se u godini nalazi u našem zapadnopanonskom kraju. Uvijek je lijepa. Pitoma, gostoljubiva i otvorena prema svakom koji je dobronamjeran i želi se povezati s ovom cestom. Ona jednostavno vuče. Ova crta, koja na najkraćem putu povezuje Europu u vertikalnom potezu spajajući Baltik s Jadranom, funkcionira već tisućljeća povezujući ljude, vjerovanja, kulture, narode, na kojoj se prevozila roba, ljudi, ideje, novac, dragocjenosti. Ta čar nije prestala i mi s našim slikama na ruti naše bliže okolice ove poznate sjeverno-južne komunikacije Europe htjeli smo vam je, dragi prolazniče, pokazati.”
(Franjo Pajrić)

Leaderov-projekt «Prava kopča» se je lani u jesen odvijao u Koljnofu i Šopronu, pri kom je glavni organizator dr. Franjo Pajrić, predsjednik Društva Hrvati i predsjednik Hrvatske samouprave Šoprona, pozvao k seriji predavanj, a s druge strane iz tih izvora financira i osposobljavanje i renoviranje Etnomemorijalnoga i informacijskoga centra Gradišćanskih Hrvatov u Koljnofu. Pri završnoj priredbi «Prave kopče» na trodnevnom medjunarodnom treningu su se našli od 21. do 23. januara, u dotičnom naselju takozvane Lokalne akcijske grupe (LAG) kot aktivne ćelije unutar Leaderove mriže. Ovput oko 40 sudionikov iz Hrvatske, Slovenije i Ugarske, u zastupničtvu već od deset Lokalnih akcijskih grup u predstavničtvu milijun i dvisto tisuća ljudi, je slušalo predavanje, diskutiralo o mogućim zajedničkim projektima i aktivnom povezivanju, pod geslom «Jantarska cesta – Europska vertikala – ono što nas povezuje». Csilla Keller-Páli, voditeljica LAG-a «Alpokalja – Fertőtáj», ka je sa svojom kolegicom Juditom Kasper-Hutvágner, djelatnom organizatoricom kod LAG-a «Bakony», nije samo održala predavanja i predstavila LAG-ove uspjehe u vlašćoj krajini, nego je pohvalila zamisao ka je zavladała unutar «Prave kopče» da je tribi obnoviti stare trgovačke tradicije na liniji neg-

dašnje Jantarske ceste, od Sankt Peterburga prik Zagreba do Jadranskoga morja. Na predavanji je bilo riči o zaštitni znaci različitih produktova ter kvalitetnom ruralnom žitku polag Europske vertikale. – Cilj ovoga sastanka u Koljnofu je da skupa pogledamo, razgovaramo i ćujemo za to, kakove zajedničke programe moremo ostvariti i da u bliskoj budućnosti uspijemo izgraditi medjusobnu usku i plodnu suradnju. Svi su složni u tom da ove suradnje imaju racionalne osnove i zbog toga smo i predstavili nekoliko projektova, koji su izazvali veći interes med sudionici – je rekla Csilla Keller-Páli, jedna od glavnih predavaćic dotičnoga skupa. U najvećem broju su bili prisutni Hrvati u zastupničtvu različitih pokrajini i mjesta, a za mišljenje smo pitali Antonia Datkovića, višega stručnoga suradnika za EU integracije pri Gradskom uredu Novalje i LAG-a otoka Paga. – Prvenstveno smo došli učiti od kolege, jer naša LAG grupa je jako mlada, funkcionira pola ljeta, ali smo jako motivirani i voljni da se uključimo u projekte koji potiču razvoj zajednice. Nadamo se da ćemo uspjeti osmisliti i provesti neke projekte, uspostaviti kontakte, izmijeniti iskustva. Prvi put sam u Mađarskoj, jako sam sretan, i nisam računao na to da bude sve išlo na hrvatskom jeziku, nego na engleskom. Kad je ispalo da je hrvatski jezik zajednička komponenta što nas povezuje na ovom skupu, bio sam jako oduševljen – smo ćuli od gosta iz naše matične zemlje. Uz prezentaciju u posebni djelaonica se je raspravljalo o razvojni strategija, a i o predlogi za daljnju suradnju, a svi sudionici su imali mogućnosti upoznati cijelu pokrajinu, a i djelatnosti ter svakidašnji život Gradišćanskih Hrvatov.

Tiho

SAMBOTEL – Gimnazija sv. Norberta Premonstratskoga Vas srdačno poziva na Hrvatski narodnosni dan 4. marcijuša, u srijedu dopodne, prilikom 20. obljetnice ponovnoga pokretanja nastave med školskim zidinami. U programu od 10.30 čekaju goste, a u 10.45 uri svećanim govorom nazoćne pozdravlja prior Zoltán Márton Fazekas. Od 10.50 uri dr. Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, će uputiti svećane riči, a od 10.10 uri slijedi „Uvid u kulturnu baštinu Gradišćanskih Hrvatov“.

Šeljinski bal

Jedan od najveselijih hrvatskih balova jest šeljinski. Kada je devedesetih godina utemeljena tamošnja Hrvatska samouprava, njen dugogodišnji predsjednik Đuso Dudaš i tadašnje zastupničko tijelo, u kojem je bio i danas je zastupnik i ugostitelj Šandor Matoric, počela je s organiziranjem Hrvatskoga bala, koji iz godine u godinu okuplja brojne Šeljince i njihove prijatelje.

Djeca šeljinskog vrtića „Cvrčak“

Tako je bilo i ove godine 7. veljače. Za organizaciju brinula se tamošnja Hrvatska samouprava, na čelu s predsjednikom Robertom Rantom te zastupnicima Šandorom Matoricom, Hennom Gažić i Biserkom Pavleković Bozó. Ove je godine prvi put bal održan u blagovaonici gradske osnovne škole, a okupilo se 170-ak gostiju. Pozdravljajući goste, Robert Ronta posebno je pozdravio šeljinskoga gradonačelnika Attilu Nagya sa suprugom, predsjednika HDS-a Ivana Gugana te prijatelje iz zbratimljenog naselja Grubišnog Polja, te Ivu Eškinju sa suprugom, turističkog djelatnika iz grada Biograda na Moru, koji je već nekoliko godina gost šeljinskoga bala i osvjedočeni prijatelj šeljinskih Hrvata. Ni ovoga

Robert Ronta, predsjednik šeljinske Hrvatske samouprave, s Tiborom Radićem i Ivanom Guganom

puta gospodin Eškinja nije došao praznik ruku, donio je čak dva četverodnevna aranžmana za ljetovanje u Biogradu, koja su pripala sretnicima ovogodišnje prebogat tombole. Uza spomenuto, tombolu je bogatio i HDS-ov dar: četverodnevni polupansion u vlašićkom Zavičajju. U svečanom programu otvaranja bala sudjelovali su učenici šeljinske škole. Mladi su tamburaši pokazali svoje izvrsno znanje. Oni

odnedavno vježbaju svake subote pod rukom Zoltána Vizvárija, a uz njih predstavila su se i djeca šeljinskoga vrtića koji pohađaju odgoj na hrvatskom jeziku, sa svojim odgajateljicama, a predstavio se i zbor što ga čine sadašnje i bivše učenice šeljinske osnovne škole te prošlogodišnja pobjednica Trećega županijskog natjecanja „NAD-POP 2014“ upričćenog u Šeljinu, Šeljinka Fani Santo.

Za dobro raspoloženje gostiju do ranih jutarnjih sati brinuo se Orkestar Podravka, a za dobru hranu školska kuhinja i njezini

Pjevački zbor učenica šeljinske škole

djelatnici. Oduševila su nas djeca šeljinskoga dječjeg vrtića, obučeni u prekrasnu narodnu nošnju podravskih Hrvata. U šeljinskom vrtiću Tücsök/Cvrčak trenutno ima 150-ak djece od kojih njih 70-ak sudjeluje odgoju na hrvatskom jeziku, o čemu skrbe tri narodnosne hrvatske odgajateljice. Odgoj se odvija u tri hrvatske odgojne skupine, a odgajateljice su Henna Gažić, Ildiko Matantić i Ildiko Kovač.

Djeca su veoma vješta, što su pokazala i svojim nastupom. Svaki tjedan vježbaju i narodni ples, kada se okupljaju djeca iz sve tri hrvatske odgojne skupine. Nastupaju redovito s programom na hrvatskom jeziku i na priredbama u vrtiću i na gradskim

priredbama te po potrebi na priredbama u organizaciji mjesne Hrvatske samouprave. Pripremaju programe na hrvatskom jeziku za sve važnije blagdane i datume kroz godinu koji su u kalendaru aktivnosti šeljinskoga vrtića. Napomenimo kako vrtić pohađaju i djeca iz Starina jer ondje nema vrtića. Oduševili su nas i mladi tamburaši, jednako kao i zbor mladih Šeljincanaka. Uza šalu i ples, dobro društvo, bogatu tombolu odvijao se i ovogodišnji šeljinski Hrvatski bal. Organizatori su mogli biti zadovoljni odazivom i uložnim trudom jer su i bal iskoristili kao dokaz aktivnosti i opstojnosti Hrvata u Šeljinu.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

21. veljače - Međunarodni dan materinskoga jezika

Materinski jezik pojam je kojim označavamo prvi jezik koji neka osoba nauči u svojoj obitelji. Znanje materinskoga jezika vrlo je važno pri oblikovanju mišljenja. Dan materinskoga jezika utemeljila je Organizacija za obrazovanje, znanost i kulturu pri Ujedinjenim narodima (UNESCO) 1999. g. Cilj obilježavanja ovog dana jest promicanje jezične i kulturalne raznolikosti te učenje i razvoj materinskoga jezika. Istraživanja pokazuju da polovini od šest tisuća jezika prijeti nestanak u idućih nekoliko naraštaja jer polovinu svih jezika govori samo oko deset tisuća ili još manje govornika.

Vladimir Nazor

HRVATSKI JEZIK

U tebi sam vijek svoj proživio,
Drevni i lijepi jeziče Hrvata;
Rođen na morskome pragu tvojih
vrata,

Polako sam te, uz trud,
osvojio.

Povede ti me i gdje nisam
bio.
Na vrhu gore i na kraju
gata,

U kolibici, u kući od zlata,
Svuda je meni glas tvoj žuborio.

Htio sam biti glazbalo na kome
Zvuče ko žice, mirišu ko cvijeće
Rojevi riječi u govoru tvome.

Pa, uzdignut nad zipkom i nad
grobom,
Da u tebi dišem i da živim s
tobom,
I onda kad me više biti neće.

Znate li

Otkuda nam dolaze krafne i kako su uopće nastale?

Postoji jedna stara priča koju mi je baka ispričala davno dok smo jednom prilikom pravile kolače za Božić. Priča se odvija u Belgiji, u nekoj staroj kući gdje žive dvije sestre blizanke s ocem i majkom. Otac im je bio pekar, a majka domaćica. Jednog popodneva otac je zamolio kćeri da mu pomognu ispeći kolač za mamin rođendan. One, iako su bile sestre, vrlo su nesložne, pa se nikako nisu mogle dogovoriti koja će obavljati posao. U jednom trenutku počele su se svađati toliko glasno da ih je cijelo susjedstvo moglo itekako dobro čuti.

I tako, nakon duge prepirke, počele su raditi smjesu za kolač. Ne zna se točno koji kolač, ali to i onako nije bitno, u međuvremenu sestre su se ponovno posvađale i jedna drugu počele gurkati. Do njih se grijalo ulje od sunčokreta, koje je bilo potrebno za sasvim nešto drugo, ali u tom trenutku jedna od sestara toliko se naljutila na drugu da joj je uzela cijelu smjesu za kolač i ulila u vrelo ulje. Nakon nekoliko minuta shvatile su da se nešto ispeklo. Kada su to izvadile, prvo nisu znale

što je to, ali su pretpostavile da bi moglo biti ukusno, pa su odlučile to i kušati. Ispečenu smjesu posule su šećerom i kada su okusile, shvatile su da je to zapravo jako fino. Nakon nekoliko sati ispeklo su još pune košare tih čudotvornih okruglica i posipale ih šećerom i krenule dijeliti po susjedstvu. Svi su bili oduševljeni, ali nikada nisu mogli naći naziv za to. Poslije se recept zapisao i naraštajima prenosio iako se recept mijenjao s koljena na koljeno, zapravo je uvijek isti. I to je ono što mi danas zovemo krafna.

Mia Barbir
učenica 10. razreda

Mogućnost utemeljenja ustanove

Županijska samouprava Zalske županije zajedno s Udruženjem hrvatskih mjesnih samouprava Zalske županije 5. veljače održala je sjednicu u uredu letinjske Gradske samouprave. Na sjednici je prihvaćen proračun i plan rada za 2015. g. za obje organizacije, čuo se prikaz o utemeljenju zbirke mjesnih vrijednosti, a glavna je tema bila rasprava o mogućnostima utemeljenja ustanove Hrvatske državne samouprave u Zalskoj županiji.

Marija Vargović, predsjednica Hrvatske samouprave, izvješćuje članove o predanim natječajima.

Na molbu predsjednice letinjske hrvatske samouprave Marije Đurić, prva sjednica Hrvatske samouprave Zalske županije u 2015. g. bila je u Letinji u uredu Gradske samouprave. Marija Vargović, predsjednica HSZŽ, na početku sjednice pozdravila je nazočne, među njima i Szilárda Farkasa, letinjskoga gradonačelnika, i podbilježnika Zsuzsannu Gal. Zahvalila je domaćinima na usluzi, a zatim se sjednica odvijala prema zakazanome dnevnom redu. Predsjednica je izvijestila članove o proračunu ustanove za 2015. g. te o planu rada i programu za tekuću godinu. Zasada županijska organizacija može računati tek na državnu potporu za djelovanje, naime još nema informacija o dobivanju potpore po zadatku. Samouprava će nadalje nastojati da se dobije lektor nastavnika za hrvatski jezik u pomurskim osnovnim školama, organizirat će hrvatske mise na području, hodočašća, sakupljanje hrvatske duhovne ostavštine, a trenutno najvećom zadaćom smatra da pripremi nacrt utemeljenja hrvatske ustanove u regiji. Upravo je pitanje utemeljenja hrvatske ustanove bila jedna od glavnih tema sjednice. Pošto je u Serdahelu upriličen okrugli stol, gdje su bili i predsjednik HDS-a Ivan Gugan i glasnogovornik Hrvata u Mađarskoj Mišo Hepp, HDS je ponudio, ako ima potrebe, osnovao bi u regiji hrvatsku ustanovu. Ciljevi su krovne organizacije da ima svoju ustanovu u svakoj regiji, a za ostvarenje toga sada su prilike povoljne.

Kakva da bude ta ustanova, na koji bi način trebala djelovati, gdje bi bilo njezino sjedište, to treba osmisliti regija, a zatim sve to uskladiti s HDS-om. Na županijskoj sjednici iznesen je nacrt osnivačkog dokumenta ustanove, o čemu će trebati nadalje raspravljati. Bilo je predloženo da to bude Hrvatski institut za prosvjetu sa širokom paletom mogućnosti djelovanja na polju prosvjete, obrazovanja, kulture. Uz nacrt su predložena još neka polja djelatnosti, a razvila se rasprava i o određivanju sjedišta. Predloženo je da se pošalje pismo samoupravama hrvatskih na-

selja, te da se zapita koja bi samouprava mogla ponuditi prostori-je, i prihvatiti troškove djelovanja u prvoj godini. Nakon pristiglih ponuda bit će predloženo sjedište ustanove. Odlučeno je da se pošalje pismo Hrvatskoj državnoj samoupravi u kojem se potvrđuje želja za utemeljenjem ustanove i moli se pomoć u ostvarenju toga.

Predsjednica je izvijestila o prijavljenim natječajima kod Ministarstva ljudskih resursa za Festival „najdeklica i najdečec“, te za organiziranje tabora s tematikom narodopisa i vjerskog života, spomenula je i to da će nadalje pratiti natječaje i kod Državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske, a i natječaje Europske unije, naime uskoro se očekuju prekogranični programi.

Katarina Koncer, voditeljica županijskog ureda Instituta nacionalne kulture, ujedno i zastupnica Županijske samouprave, predočila je mogućnost utemeljenja zbirke mjesnih vrijednosti, naime, kako reče, na zapadnom dijelu Mađarske još ih je malo, a nijedna samouprava hrvatskih pomurskih naselja još do sada nije osnovala takav odbor. Program je jedan od načina da se arhiviraju vrijednosti tog područja, pa tako npr. i hrvatske kulture. Gđa Koncer nudila je svim zainteresiranima pomoć u tome programu.

Sudionici sjednice

Nakon rasprave o dnevnim točkama županijske sjednice, slijedila je rasprava u svezi s Udruženjem hrvatskih samouprava. Dr. Jože Takač, predsjednik Udruženja, izvijestio je o postignućima narodnosnih izbora i zamolio predstavnike samouprave, ako žele obnoviti svoje članstvo u Udruženju, treba preinačiti sporazum zbog promjena osoba predsjednika. Izvijestio je nazočne i o proračunu za 2015. g., prema kojem Udruženje u tekućoj godini zasada može računati s milijun i 693 tisuće forinta (950 tisuća članarina i 742 tisuća ostatak od lani). Od raspoloživih sredstava 150 tisuća forinta izglasovano je za organiziranje Predsmotre Međimurske popevke i sto tisuća forinta za Pomurski fašnik.

Dombovar i Narodnosni dan

Narodnosne samouprave grada Dombovara sredinom prosinca 2014., peti put su zajedno održali svoj tradicionalni gala program pod nazivom Narodnosni dan. Ove je godine domaćin priredbe bila Njemačka narodnosna samouprava. Dvorana Srednje strukovne škole „Apáczai Csere János” i ovom je prilikom bila puna gostiju i zainteresiranih osoba. Na priredbi su bili Gabor Gyórvári, član Hrvatske državne samouprave, ravnatelj pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže i savjetnik Vijeća za odgoj i obrazovanje, dr. Jenő Kaltenbach, bivši predsjednik Njemačke državne samouprave i bivši povjerenik prava Nacionalnih manjina, Loránd Szabó, dombovarski gradonačelnik, zastupnici samouprava te voditelji i ravnatelji gradskih ustanova i poduzeća.

Nazočne je pozdravio predsjednik Njemačke samouprave Robert Glaub, a izaslanstvu iz Vira (Hrvatska) pozdrave je uputio i na hrvatskom jeziku. Nakon predsjednika riječ je preuzeo dr. Jenő Kaltenbach i rekao da se rado odazvao ovom pozivu jer se i na prijašnjim susretima dobro osjećao, vrlo mu se dopao izvrstan program i suradnja samouprava.

Govorio je o sadašnjosti narodnosti u Mađarskoj, o nastalome stanju poslije izbora i o budućim planovima. Reče da nije posve zadovoljan jer prilikom proljetnih izbora, narodnosti nisu uspjele dobiti svoje parlamentarne zastupnike, ali smatra da je imenovanje parlamentarnoga narodnosnog glasnogovornika veliki napredak koji za narodnosnu politiku otvara nove mogućnosti. U ime HDS-a goste je pozdravio i gospodin Gyórvári. S priznanjem je govorio o djelatnome radu dombovarske Hrvatske samouprave koji je upoznao i pomno pratio u proteklom ciklusu te je istaknuo njezinu važnu ulogu u nastanku i razvijanju prijateljskog odnosa između Vira i Dombovara. Hrvatska zajednica grada uzorno čuva svoje korijene i njeguje povijesne spomenike, jednako kao i uspomenu na bana Franju Vlašića. Lani u proljeće na proslavi obljetnice utemeljenja grada položili su vijenac kod spomen-ploče Franji Vlašiću i otkrili banu spomenik unutar spomen-dvorišta i trga koji nosi i njegovo ime.

U ime virskog izaslanstva okupljene je pozdravio Miro Glavan. Reče kako prigodom svojih boravaka u gradu uvijek uživaju ugodno gostoprimstvo svojih mađarskih prijatelja. Prijateljska veza iz-

Tamburaški orkestar Hrvatske škole Miroslava Krleže

među gradova počela je prije 6 – 7 godina, a od tada njihovi su susreti postali češći, a suradnja jača zahvaljujući i mjesnoj Hrvatskoj samoupravi – reče Glavan.

Nakon svih pozdravnih govora počeo je gala program. Domaćica je bila Izabella Börcsök koja je program najavila na hrvatskom i mađarskom jeziku. Na ovoj bogatoj i sadržajnoj večeri nastupila su djeca njemačke skupine vrtića Gyermekevilág s njemačkim narodnim plesovima, njemačka plesna skupina Osnovne škole Józsefa Attile te njemački puhački orkestar „Alte Herren”. Nakon njih živahno je zaplesala mjesna romska plesna skupina. Nastupio je još i sastav „Trio Nandino” iz prijateljskoga Vira, koji je svojim dalmatinskim napjevima dočarao ugođaj Jadrana. Gala program završen je nastupom tamburaša i pjevačkoga zbora Hrvatske škole Miroslava Krleže. Za ovu prigodu pripremili su slavonske i božićne pjesme, pa se tako uskoro stvorio blagdanski ugođaj, što su gledatelji cijenili i nagradili burnim pljeskom.

Program ovoga susreta za pozvane goste završen je izvrsnom večerom u restoranu Camping, gdje je uzvanike pozdravio i gradonačelnik Loránd Szabó. Zatim su zasvirali mjesni „Treff Duo” i virski „Trio Nandino”, pa je tako veselo raspoloženje doseglo vrhunac u plesačnici.

Pjevački zbor Hrvatske škole Miroslava Krleže

PEČUH – KUD «Tanac» počeo je s nizom održavanja plesačnica u prostoru pečuške Gimnazije «Lajos Nagy». Ulaz je za sve zainteresirane besplatan. Nakon prvih dviju uspješnih plesačnica, treća će biti 25. veljače od 18.30 do 20 sati. Ple-sove podučava «Tanacov» umjetnički voditelj József Szávai, a za glazbu se brinu brojni svirci, članovi orkestara Baranja, Krleža i Vizin. Sljedeća plesačnica bit će u znaku hrvatskih plesova iz Baranja i Bačke.

DODILJENJE KULTURNE NAGRADE GRADIŠĆANSKIH HRVATOV 2014.

Koordinacijski odbor hrvatskih društav i organizacijov u Gradišću, u zastupništvu Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj, Društva za obrazovanje Gradišćanskih Hrvatov, Hrvatskoga akademskoga kluba, Hrvatskoga centra Beča, Hrvatskoga kulturnoga saveza u Slovačkoj, Hrvatskoga kulturnoga dokumentarnoga centra, Hrvatsko-gradišćansko kulturnoga društva u Beču, Hrvatskoga kulturnoga društva u Gradišću, Hrvatskoga štamparskoga društva, Kulturne zadruge KUGA, Narodne visoke škole Gradišćanskih Hrvatov, Udruženja hrvatske manjine u Češkoj Republici, Znanstvenoga instituta Gradišćanskih Hrvatov Vas srdačno poziva 28. februara, u subotu, u 16 uri u klimpušku crkvu na svetu mašu i dodiljenje **Kulturne nagrade Gradišćanskih Hrvatov, prof. dr. Štefanu Geošiću**, rodom iz Petrovoga Sela, za njegovo životno djelovanje i stvaranje kao neumorni motor i pokreta na kulturnom, narodnom i duhovnom području. Nagradu prvi put dostane Gradišćanski Hrvat, rodom iz Ugarske. Laudaciju će održati dr. Andraš Handler, predsjednik Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, muzički okvir svetačnosti daju crikveni zbor Klimpuh, crikveni zbor Trajštof i Tamburaški sastav Koprive iz Petrovoga Sela. Po svetačnom aktu prijem je u Krčmi Gregorić.

31. SMOTRA HRVATSKE PUČKE POPIJEVKE IZ MEĐIMURJA – NEDELIŠĆE 2015.

PREDSMOTRA „MEĐIMURSKE POPEVKE” SUMARTON 21. VELJAČE 2015.

POZIVNICA

NAJSRDAČNIJE VAS POZIVAMO NA
5. PREDSMOTRU MEĐIMURSKE
POPEVKE KOJA ĆE SE ODRŽATI 21. 02. 2015.
U SUMARTONU (TÓTSZENTMÁRTON)
U DOMU KULTURE S POČETKOM U 16 sati

POZIVNICA

Hrvatska samouprava Salante i Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj pozivaju vas na predavanje pod naslovom **Prošlost i sadašnjost Hrvata u Salanti i Nijemetu**.

Sudjeluju:

Stjepan Blažetin – ravnatelj Zavoda

Silvestar Balić – znanstveni suradnik

Mjesto priredbe: Dom kulture u Salanti (SzIKSZT), Hunyadi J. u. 23.

Datum: 22. veljače 2015. u 17 sati

Znanstveni zavod
Hrvata u Mađarskoj

BIKIĆ – Pošto na posljednjim izborima nije utemeljena Hrvatska samouprava, a da se najvažnija godišnja priredba bunjevačkih Hrvata ne bi prekinula, Seoska samouprava preuzela je organiziranje tradicionalnoga Bunjevačkog prela koje će se ove godine prirediti 21. veljače u mjesnom domu kulture, s početkom u 19 sati. Goste će zabavljati garski orkestar «Bačka», a ulaznice se mogu kupiti po cijeni od tisuću forinta.

ČAKOVEC – Kaniški Tamburaški sastav 15. veljače gostovao je na tradicionalnoj priredbi Međimurskog fašnika, gdje je izveo polusatni glazbeni blok hrvatskih i mađarskih pučkih pjesama te zabavne glazbe. Gostovanje tamburaša ostvareno je u okviru europskog projekta «4 tornja», što ga provode četiri grada: Kapošvar, Kaniža, Čakovec i Koprivnica.